

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Sammanfattning

Seminarie serie för ett robust och förnybart energisystem inom fysisk planering

Innehåll

Inledning.....	3
----------------	---

Seminarium 1:

Hur fysisk planering kan bidra till energi- och klimatmålen.....	4
Kunskapshöjning.....	4
Workshopupplägg.....	4
Resultat och reflektioner från workshopen	5
<i>SLITE – rumsliga framtidsbilder för energi och klimatsmart utveckling.....</i>	<i>5</i>
<i>VISBY – rumsliga framtidsbilder för energi och klimatsmart utveckling</i>	<i>6</i>
<i>SUDRET – rumsliga framtidsbilder för energi och klimatsmart utveckling.....</i>	<i>7</i>

Seminarium 2:

Fysisk planering för energi- och klimatsmart produktion och lagring av energi.....	8
Kunskapshöjning.....	8
Workshopupplägg.....	8
Resultat och reflektioner från workshopen	8-9

Seminarium 3:

Fysisk planering för energi- och klimatsmart bebyggelseutveckling	10
Kunskapshöjning.....	10
Workshopupplägg.....	10
Resultat och reflektioner från workshopen	11

Seminarium 4:

Fysisk planering för ett energi- och klimatsmart transportsystem .	12
Kunskapshöjning.....	12
Workshopupplägg.....	12
Resultat och reflektioner från workshopen	12-13

Inledning

Detta är en sammanfattning av den seminarieriserie som under våren 2020 utfördes som en del i projektet *Fysisk planering för ett robust och förnyelsebart energisystem*. Syftet med seminarierna var att med hjälp av processledare från Tyréns AB öka kunskapen om hur energi, klimat och robusthet kan integreras i fysisk planering samt synliggöra hur olika aktörer och kompetenser kan bidra i processen. Länsstyrelsen Gotland kommer att använda material från seminarierna i det fortsatta arbetet med projektet *Fysisk planering för ett robust och förnyelsebart energisystem*. Där kommer de behov av vägledning som framkommit inom olika områden tas vidare för att framgent bli ett stöd för tjänstemän och beslutsfattare som verkar inom området.

Seminariererien genomfördes vid fyra tillfällen under våren 2020:

1. *Hur fysisk planering kan bidra till energi- och klimatmålen* - 10 - 11 februari
2. *Fysisk planering för energi- och klimatsmart produktion och lagring av energi* - 20 februari
3. *Fysisk planering för energi- och klimatsmart bebyggelseutveckling* - 12 mars
4. *Fysisk planering för ett energi- och klimatsmart transportsystem* - 27 mars

Det var god representation, 25 – 45 deltagare, vid varje tillfälle. Deltog gjorde framförallt politiker och tjänstemän på Region Gotland, Länsstyrelsen Gotland, Gotland Energi AB (GEAB) och Uppsala Universitet Campus Gotland. Det framkom många goda idéer som behöver utredas och utvecklas vidare inom exempelvis teknik, ekonomi, lagstiftning och styrmedel. Detta måste dock ske i andra forum, utanför projektet. Dialog och kunskapsutbyte mellan fysiska planerare, energibolag, experter inom energiomställning och politiker är viktigt för att hitta hållbara lösningar.

Seminarium 1: Hur fysisk planering kan bidra till energi- och klimatmålen

Kunskapshöjning

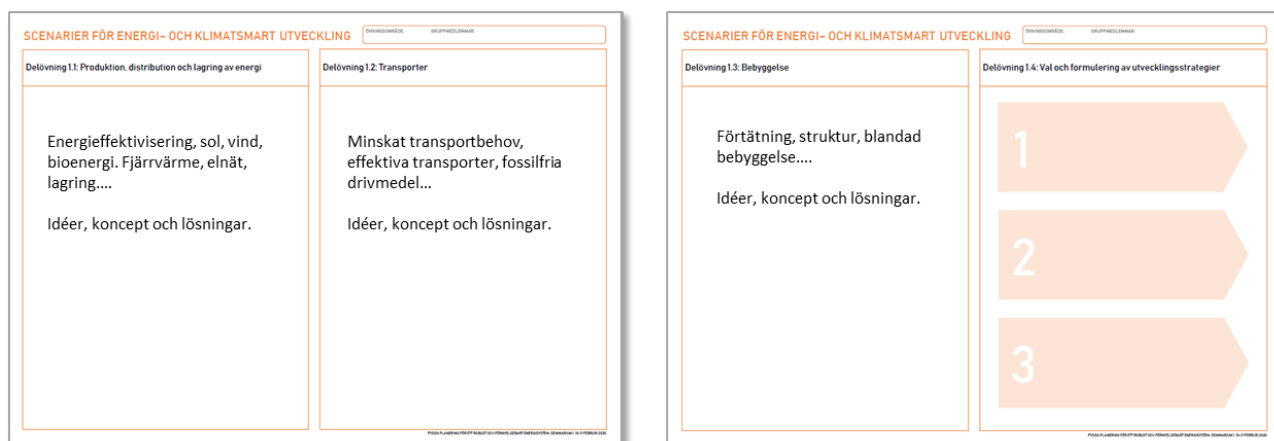
Vid detta tillfälle presenterade Tyréns AB en metodik för att integrera energi- och klimatperspektivet i den fysiska planeringen. Här delgavs också goda exempel från hur andra kommuner arbetat med frågorna.

Workshopupplägg

Under workshopen användes metoden backcasting (metod för att identifiera vad som krävs för att nå ett framtida mål) med explorativ scenarioplanering. Arbetet utgick från tre alternativa rumsliga framtidsbilder/scenarier för energi- och klimatsmart utveckling på Gotland utifrån energi (produktion, distribution, lagring), transporter och bebyggelse.

Deltagarna delades in i tre grupper:

1. SLITE – fokus: serviceorts-/områdesutveckling (med orts-/områdesvisa energilösningar)
2. VISBY – fokus: stadsutveckling (med centraliserade och centrala lösningar)
3. SUDRET – fokus: landsbygdsutveckling (med decentraliserade och småskaliga energilösningar)

Därefter följde konceptutveckling kring energitillförsel, transporter och bebyggelse samt utvärdering av de tre områdenas strategier. Utvärderingen gjordes utifrån följande kriterier:

- Klimat och energi
- Attraktivitet
- Tillgänglighet
- Hälsa och livskvalitet
- Kulturmiljövärden
- Naturmiljövärden
- Robusthet och resiliens
- Genomförbarhet
- Näringsliv och sysselsättning

Resultat och reflektioner från workshopen

Nedanstående är en sammanfattning från de diskussioner som fördes under workshopen. Observera att innehållet inte är bearbetat utan kommer ifrån seminariets deltagare. Sammanställningen visar på olika förutsättningar beroende på kontext. Exemplet Visby, Slite och Sudret ger olika potentialer och lösningar. Dock finns en hel del gemensamt, exempelvis prosumenter, mixen av energikällor, behovet av lagring, minskat energibehov samt cirkulärekonomi och livscykelerspektiv.

SLITE – rumsliga framtidsbilder för energi och klimatsmart utveckling

© Lantmäteriet och Länsstyrelsen i Gotlands län

För- och nackdelar som nämndes var bland annat...

- ”Utvecklar graden av resiliens, robusthet och självförsörjningen när det gäller produktion, tjänster och transport”
- ”Bättre luftkvalitet, minskat buller, mindre ensamhet genom social sammanhållning, säkrare trafik.”
- ”Tillgängligheten ökar för ej bilburna. Friskare befolkning om fler cyklar och går”
- ”Risk för utarmning av landsbygden. Det måste vara tillgängligt att bo på landsbygden”
- ”Utvecklingen måste vara inkluderande och bidra med ökad tillgänglighet för alla människor”
- ”Ellagens begränsningar”

Smart energisystem med många producenter och konsumenter (micro och macro) med lagringskapacitet

Fjärrvärmens idag (restvärme från Cementa) kan utvecklas ytterligare och kopplas ihop med nya näringsgrenar. Produktionsstopp i industrin i februari påverkar fjärrvärmens. Kan energilagring genom ”termoslösning” användas för att lagra värmen under den perioden? Solenergi - utnyttja befintliga tak och utnyttja hela taken. Biogasproduktion från reningsverk och restprodukter från lantbruk. Vindkraft kan kopplas till ”energilagring” i de gamla kalkbrotten. Lagra energi i vatten som lägesenergi i stenbrott, vätgaslagring och/eller batteri för hushåll. Värme/kyla från havet. Smarta nät där varje fastighet kan fungera off-grid men också stötta varandra och nätet.

Ett nära Slite

Pendlarparkeringar och bilpool. Minskad arbetspendling genom företagshotell. Offentliga och privata laddstolpar. Möjlighet att tanka olika biodrivmedel i närområdet. Bättre gång och cykelvägar. Förarlösa persontransporter inom samhället. Appar för bokning och beställning är standard. Det är bra att arbetspendla från och till Slite idag, men det är ännu bättre i framtiden med fossilfria direktbussar där man kan utnyttja restiden som arbetstid. Fossilfria färjetransporter till och från industrin.

Attraktiv klimatanpassad bebyggelse med bra materialval Bebyggelseutveckling kring brottet och nära hamnen, i gamla silon. Förtäta i centrala Slite. Energieffektivisera befintlig bebyggelse. Bygga i trä. Verksamheter i bottenplan och gemensamhetslokaler. En effekt av minskad biltrafik är frigjorda ytor.

VISBY – rumsliga framtidsbilder för energi och klimatsmart utveckling

© Lantmäteriet och Länsstyrelsen i Gotlands län

Förtätnings- och omvandlingsstrategi

Omvandla och förtäta stadsrummet, utgå ifrån att en hög exploateringsgrad i förhållande till markanspråk. Väx inte så mycket utåt. Strategi för handeln – externhandel har det en framtid och är det vad vi vill? Funktionsblandad bebyggelse genom att utveckla och återuppliva gamla stadsdelscentrum. Utgå ifrån potential för energieffektivisering som finns utifrån naturliga förutsättningar/lägen, exempelvis vindförhållanden, solinstrålning och vegetation. Val av utformning avgör, arkitekturstrategi kan bidra, binder ihop och skapar nya kulturvärden.

Strategi för ökad mobilitet

Ett förtätat stadsrum skapar större närhet och ökade incitament för mobilitet som utgår från ett gång- och cykelperspektiv. Förstärkt bild av hållbara Gotland - bilen behövs inte på semestern (viktigt att hela Gotland är med i ekvationen!). Gotland blir tystare, tajtare, närmare genom bilfri innerstad (världsarv), utvecklad kollektivtrafik, självkörande bussar och elflyg. Mer plats för gång och cykel (på bekostnad av bilen), fokus på trygga gång- och cykelvägar. Biogas för färjetrafiken, i framtiden vätgas. Elcyklar skapar nya möjligheter och behov av cykelvägar i en större omkrets från orter runt om Visby.

För- och nackdelar som nämndes var bland annat...

”Ett förtätat stadsrum skapar större närhet och ökade incitament för mobilitet som utgår från ett gång- och cykelperspektiv.”

”Möjligt att bygga på flera platser pga. mindre partikelutsläpp och buller.”

”Tryggare skolväg gör att fler vågar släppa sina barn cyklandes till skolan, vilket i sig också leder till mindre biltrafik.”

”Målkonflikter med kulturhistoriska miljöer”

”Fjärrvärme idag inte ekonomiskt attraktivt”

”Risk för fortsatt parkeringstjabbel - viktigt att presentera ”hela paket” inte bara ta bort parkeringsplatser utan paketera det tillsammans med bra saker som bidrar till olika grupper och samhället”

SUDRET – rumsliga framtidsbilder för energi och klimatsmart utveckling

Flexibelt energisystem som kan växla mellan olika energiformer

Fler blir prosumenter – man bidrar också till systemet med energi, material mm. Energikluster med vindkraft, solkraft, vätgasanläggning för lagring. Alla socknar kan vara självförsörjande vid kris genom energigemenskaper, små lokala nätverk som kan gå off-grid. Solceller på alla hustak/lador, värme och kyla från havet. Havsbaserade vindkraftverk. Biogasuppsamling på varje bondgård, även släke blir biogas. Lantbruken är energiproducerande och lagrande enheter. Lagring av vätgas på lämpliga platser, kan också vara i närheten av större orter. Inventera befintlig bebyggelse för närvärmsystem.

Minskat behov av bilism genom tillgänglighet

Snabbgående busslinjer, långsammare för tvärkommunikationer. Självkörande fordon i kollektivtrafiken. Pendelparkering vid skolorna med bussförbindelser. Samåknings-appar och bilpooler. Komplettera med publika laddställen och biobränsle i ex. Hemse, Havdhem, Burgsvik samt campingar och besöksmål. Servicebil/buss med livsmedel, vårdcentral, bibliotek med mera.

För- och nackdelar som nämndes var bland annat....

”Stärker Gotlands unika attraktivitet”

”Synen på vart man arbetar kommer att förändras. Det kommer att vara mer distansarbete. Det kan förbättra livskvalitet, ge mer tid. Man behöver inte åka så långt, låg smittorisk (virus).”

”Man vill leva mer lokalt vilket bidrar till en levande landsbygd där fler jobbar och handlar. Ökad sysselsättning genom att man bor, jobbar och handlar lokalt.”

”Ovilja till förändring/beteende förändring”

”Kompetensbrist”

”Risk för konflikt stad/land - blir Visbyperspektiv.”

”Förutsätter kraftigt utbyggd kollektivtrafik.”

Seminarium 2: Fysisk planering för energi- och klimatsmart produktion och

Kunskapshöjning

Vid detta tillfället presenterade länsstyrelsen i Gotlands län en sammanställning av behovet i fysisk planering kopplat till produktion, distribution och lagring. Länsstyrelsen presenterade också hur robusthet inom utvecklingen av totalförsvaret kopplar till samhällsplanering och energisystem och synen på energiberedskap. En slutsats från Försvarets forskningsinstitut (FOI) är att energieffektivisering och förnybar energi huvudsakligen är bra för såväl klimat som energisäkerhet men löser inte alla problem.

GEAB delgav grundläggande kunskap inom el och fjärrvärme samt nuläget på Gotland. Därefter följde en kunskapshöjning från Tyréns AB avseende hur förutsättningar kan skapas för energiproduktion från sol, vind, vatten och bioenergi i fysisk planering samt förutsättningar för distribution i form av elnät, fjärrvärme, drivmedel och olika lagringsformer. Som ett konkret exempel på hur olika delar kan vävas samman på sockennivå presenterades resultatet av en förstudie på Östergarnslandet inom projektet Austerland Energi.

Workshopupplägg

Under workshopen inriktades diskussionen kring hur framtidens energisystem kan lösas på ett hållbart och robust sätt. Utifrån nationella klimatmål, målen i Gotlands regionala utvecklingsstrategi, Vårt Gotland 2040 (remissversion) diskuterades mål och strategier för vind-/vatten-, sol- och bioenergi som mynnade ut i olika styrmedelsanalyser. De grupper som hann gick vidare med aktörs- och ansvarsanalys.

Resultat och reflektioner från workshopen

Grupperna diskuterade olika energikällor men slutsatsen från flera av grupperna var att det är svårt att se på dessa separat och att det är bättre att se på helheten – rätt energi på rätt plats och i rätt skala.

- **Solenergi** – fysisk planering kan bidra till att ta till vara på både aktiv och passiv solenergi. Det finns många ytor som redan är ianspråktagna som även skulle kunna användas till energiproduktion.
- **Bioenergi** - har en viktig roll att spela i en cirkulärekonomi exempelvis genom biogas från avloppsslam och restprodukter från lantbruk. Det är en naturlig lagringsform och en viktig del i ett robust energisystem.
- **Vindenergi** – vindbruk har en stor potential inom teknikutveckling med effektivare verk samt havsbaserad vindkraft.
- **Vatten** - vattenkraften är begränsad på ön, likaså Östersjöns potential för vågenergi med dagens teknik. Vatten har däremot en potential för frikyla från hav och sjö och som lagringsmedium för energi.

Det konstaterades att kunskapen inom energilagring är lägre än inom energiproduktion. Det finns också flera energirelaterade frågor som behöver utredas och beslutas om för att sedan kunna behandlas rumsligt i den fysiska planeringen på olika nivåer. Detta är ofta ett uppdrag för Energiplanen.

Nedanstående tabell är en sammanfattning av de diskussioner som fördes under workshopen. Observera att innehållet inte är bearbetat utan kommer ifrån seminariets deltagare.

	Regional utvecklingsstrategi	Energiplan	Översiktsplan	Detaljplan
Övergripande för flera energikällor	Avsiktsförklaring i mängd/energi-produktion. Klimatmål. Samverkan mellan regionen, Campus Gotland och näringslivet för innovativa lösningar. Innovation och kunskapsuppbyggnad.	Riktlinjer för ny bebyggelse om energiproduktion och lagring och styrning. Utredning om tillvaratagande av restvärme och möjlighet att använda fjärrvärme från lågenergihus. Första socken att bli självförsörjande.	Energi som tillägg till översiktsplan, land och hav. Förslag på ytor för produktion, lagring och distribution. Utgå från lokala förutsättningar Acceptans – dialog för områden som utpekats.	Möjliggör för småskalig/varierade energilösningar. Möjliggör för lagring, ledningsdragningar etc. för framtida behov.
Sol	Offentliga byggnader används för soletproduktion.	Mål för solenergiproduktion, Förbättra/uppgradera fjärrvärmesystemet med sol.	Identifiera platser/områden som lämpar sig för sol; byggnader och solcellsparker. Lyft fördelarna med att kombinera sol och vind inom olika områden. Identifiera lämpliga platser för lagring. Se över riktlinjer för arkitektur och gestaltning kopplat till sol.	Möjliggör solcellsinstallation. Placera byggnader i rätt riktning utifrån kundens/verksamhetens uttagsprofil. Ta tillvara passiv solenergi i byggnader. Kombinera sol med annan användning. Möjliggör för lagring.
Bioenergi	Säkerställa långsiktig produktionsförmåga, skog och mark, vattentillgång. Flera produktionsanläggningar, utspridda.	Identifiera och definiera områden utifrån behov och tillgång. Koppling mellan olika strategier ex vind, kretsloppsstrategi, biogas, dagvatten. Kombination energiutvinning och biokol. Mångfald av energibärare tex ved, flis, pellets, biogas, biodiesel, etanol.	Identifiera områden utifrån behov och tillgång. Infrastruktur som möjliggör hållbara transporter. Tillgängliggör biobränsle genom produktion och distribution på ön. Identifiera platser för flera produktionsanläggningar.	Främja cirkulära system genom tidig dialog.
Vindenergi	Koppling till hur det kan gynna lokalsamhället. Inriktning kring kabel och lagring.	Behov och potential av vindproduktion, Klimatmål – koldioxidneutralitet också för att nå koldioxidbudgeten. Inriktning för satsning på vindbruk - hav och land. Storskaliga parker kombinerat med kabel och lagring.	Identifiera områden för vindkraft (hav och land). Identifiera områden för storskaliga parker kombinerat med kabel och lagring. Riktlinjer för små vindkraftverk.	
Vatten		Utredningsområden med frikyla.	Identifiera lämpliga områden för frikyla.	

Seminarium 3: Fysisk planering för energi- och klimatsmart

Kunskapshöjning

Vid detta seminarium presenterade länsstyrelsen i Gotlands län en sammanställning av behovet i fysisk planering kopplat till bebyggelse. Det gjordes med utgångspunkt i den checklista för begränsad klimatpåverkan i fysisk planering som Ekologigruppen och Länsstyrelsen i Halland tagit fram ([LÄNK](#)). Efter det följde en kunskapshöjning av Tyréns AB gällande hur bebyggelseäthet, funktionsblandning, klimatskal, bebyggelse typ, form och storlek spelar roll för energianvändningen, transportbehov och val av energibärare. Vidare berördes byggnaders livscykelperspektiv och hur lokalklimat påverkar förutsättningarna.

Som verktyg för att arbeta med hållbarhetsfrågor inom stadsutveckling nämndes Citylab Guide och Citylab Certifiering. Särskild fokus lades på området energi med indikatorer för energisystem med låg klimatpåverkan. White Arkitekter berättade om ReGen Village Sweden som vill skapa helt cirkulära, självförsörjande och resilienta samhällen, kopplat till ett specifikt område på Gotland. GotlandsHem presenterade sina åtgärder inom energieffektivisering, fossilfria fordon och klimateffektiva byggprojekt samt vilka utmaningar de ser inom fysisk planering.

Workshopupplägg

Workshopen som hölls handlade om hur Region Gotland kan styra bebyggelseutvecklingen i en energi- och klimatsmart riktning med hjälp av olika planeringsinstrument i olika skeden och på olika geografiska nivåer. Grupperna gjorde därefter en styrmedelsanalys och en genomförande- och aktörsanalys. Det specificerades, för varje tema, vad som behöver göras och vilka aktörer som behöver göra något inom varje område för att bebyggelseutvecklingen ska kunna genomföras.

Resultat och reflektioner från workshopen

Nedanstående tabell är en sammanfattning av de diskussioner som fördes under workshopen. Observera att innehållet inte är bearbetat utan kommer ifrån seminariets deltagare.

	Översiktsplan	Detaljplan	Avtal	Andra styrdokument
Energi-effektiva klimatskal	Förespråka energieffektiva materialval.	För dialog med exploatör i detaljplanens framtagande, information om energieffektiva materialval.	Markanvisning, exploaterings-avtal, rabatt, uppföljning.	Informera bygglovsökande om vinsterna med energieffektiva klimatskal.
Lokal-klimat (placering & lokalisering)	Strategi för hur områden och byggnader kan placeras för att minska vindpåverkan samt ta tillvara sol.	Se över hur området kan utformas för att optimeras vad gäller vindlast, solenergi. Styrning av bebyggelse, placering, utformning.		Tidig dialog om placering av huskroppar vid nya områden.
Byggnadsstorlek, form och typ	Bebyggelseriktlinjer (avseende storlek, form, typologi) med hänsyn till befintliga värden. Vilken typ av bebyggelse passar på vilken plats?		Utformningen av huset påverkar dess energieffektivitet. Byggnadstyp och volym kan styras i detaljplanen genom planbestämmelser.	Informera bygglovsökande om vinsterna med att välja ytsnåla (och volymsnåla) byggnader.
Energitillförsel (fjärrvärm/täthet/spillvärme)	Utreda om frikyla kan användas. Använd spillvärme från industrin. Fjärrvärmereturen kan användas vid lågenergibygnader.			Information om utformning av byggnader så att kylbehovet minimeras
Grönska		Gröna tak för svalka och isolering.	Använd "grönytefaktor" vid markanvändning av egen mark/byggande i egen regi.	Grönstrategin för t. ex avkylning.
Avfallshantering	Peka ut lämpliga platser för återvinning. Minska avståndet till ÅVC för bostäder.	Se över framkomlighet avfallstransporter.	Vid markanvisning och byggande i egen regi, ha en plan för avfallssortering/-hantering under byggskedet. Separata avloppsledning för att ta vara på näringen i avloppet.	Kretsloppsstrategi + avfallsplan.

Seminarium 4: Fysisk planering för ett energi- och klimatsmart transportsystem

Kunskapshöjning

Vid detta seminarium presenterade länsstyrelsen i Gotlands län en sammanställning av behovet i fysisk planering kopplat till ett robust och energi- och klimatsmart transportsystem. För att uppnå klimatmålet inom transporter krävs en kombination av tre saker: 1. minskat transportbehov; 2. effektivare fordon och transporter; och 3. en övergång till el och förnybara drivmedel. Djupare behovsanalys finns att läsa bland annat inom "Tillsammans mot 2030 – en energi- och klimatstrategi för Gotland" ([LÄNK](#)) samt "Plan för arbetet med infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel" ([LÄNK](#)). De två pågående transportprojekten på Gotland, Hållbara transporter och Ratta Grönt, delgav sina erfarenheter och behov.

Tyréns AB presenterade de kommunala möjligheterna i mobilitetsomställningen: god lokalisering, täthet och funktionsblandning, att prioritera hållbara trafikslag: kollektivtrafik, gång, cykel samt mobility management (inklusive parkering). Flera exempel togs upp kring hur man kan arbeta med frågorna, exempelvis bilsnål samhällsplanering i Lund.

Workshopupplägg

Då seminariet hölls digitalt på distans, på grund av covid-19, gav Tyréns AB en föreläsning om den styrmedelsanalys som annars var tänkt att diskuteras under workshopen. Förutom en öppen tid för diskussion erbjöd den digitala chattfunktionen möjligheter till frågor, reflektioner och att boka in möten med andra mötesdeltagare för att ta specifika diskussioner vidare.

Resultat och reflektioner från seminariet

Sammanställning från Tyréns AB's styrmedelsanalys

ÖP = översiktsplan, FÖP = fördjupad översiktsplan, DP = detaljplan.

God lokalisering

- Lokalisera bostäder med cykelavstånd till stora arbetsplatser, knutpunkter eller centrum (ÖP, FÖP).
- Lokalisera bostäder till kollektivtrafikknutpunkter och/eller -stråk (ÖP, FÖP).
- Lokalisera besöksintensiva/personaltäta verksamheter till knutpunkter eller kollektivtrafikstråk (ÖP, FÖP), alternativt
- Lokalisera kollektivtrafik till besöksintensiva/personaltäta verksamheter (ÖP).
- Lokalisera företag utifrån kollektivtrafikens läge i staden – ABC-principen (ÖP, FÖP)
- Lokalisera ej störande verksamheter vid/i anslutning till bostäder (ÖP, FÖP, DP).
- Planera för områden med lågt bilnehav (ÖP, FÖP, DP)
- Begränsa byggandet där kollektivtrafikens möjligheter är små (ÖP, FÖP).
- Lokalisera större livsmedelsetableringar bilsnålt (ÖP).
- Begränsa externhandels utbredning (ÖP, DP).
- Förtäta i befintliga bebyggelseområden (ÖP, FÖP, DP).

Förtätning i befintlig bebyggelse: utnyttja infrastrukturen och minskat avstånd till målpunkter och kollektivtrafik.

- Förtäta i befintliga bebyggelseområden (ÖP, FÖP, DP)
 - Öka tätheten vid kollektivtrafik (ÖP, FÖP, DP).
- Funktionsblandning kan skapa kortare avstånd mellan funktioner och underlätta för handel, service och kollektivtrafik pga. både dag- och nattbefolkning (underlag).
- Funktionsintegrera bebyggelse (ÖP, FÖP, DP).
 - Lokalisera verksamheter inom eller intill bostadsområden för att främja ökad funktionsblandning (ÖP, FÖP, DP)

Prioritera kollektivtrafik

- Planera för kollektivtrafikens långsiktiga utveckling, bl a genom att kombinera snabba och gena stomlinjer med nära lågtrafiklinjer (ÖP).
- Planera för en hög täthet och ett effektivt markutnyttjande vid kollektivtrafikens knutpunkter och stråk (ÖP, FÖP, DP).
- Utveckla befintliga och framtida knutpunkter för att underlätta byte mellan olika färdslag – hela resan-perspektivet: bekvämt, lätt smidigt (ÖP, FÖP, DP).
- Förbättra kollektivtrafikens framkomlighet – prioriteras i stadsmiljön (ÖP, FÖP, DP).
- Ge knutpunkter och hållplatser en attraktiv, funktionell, trygg och säker utformning (ÖP, FÖP, DP)

Prioritera gång och cykel

- Ge nya gång- och cykelstråk attraktiva, trygga och gena sträckningar (ÖP, FÖP, DP).
- Skapa ett gång- och cykelvägnät med valfrihet (ÖP, FÖP, DP).
- Prioritera gång- och cykeltrafiken i korsningspunkter (utformning)
- Skapa ljusa och trygga gång- och cykeltunnlar (FÖP, DP).
- Skapa cykelparkeringar av god kvalitet och väl placerade (DP).
- Genomför cykelvägsinventeringar, t ex saknade länkar, stråkstudier (ÖP, FÖP, DP)

Kommentarer och reflektioner från seminariet

”Det behövs uppföljning av planer och checklistor för att se om de bidrar till att uppfylla klimatmålen - se exempelvis Checklista för begränsad klimatpåverkan i fysisk planering (LÄNK), Planera för hållbarhet (LÄNK)”

”Det behövs bättre dialog, både internt på Region Gotland och utåt – se checklista för begränsad klimatpåverkan i fysisk planering (LÄNK)”

”I Sydney tog de fram en karta som baserat på restid visar hur långt du kommer på 20 respektive 30 minuter med cykel, de kallar den "the no excuse zone".”

”Utveckla serviceområdena med pendlarparkeringar så man kan handla och hämta barn lokalt men ta bussen till och från arbetet.”

”Öka lagerkapaciteten på ön för att minska godstransportbehovet och förstärka beredskapen. Möjliggör samlastning i högre grad.”

”GEAB har under lång tid försökt att få tillgång till utrymmen för att bygga publika laddningsstationer. GEAB efterfrågar dialog med Region Gotland om tillgång till lämplig kommunalmark för laddningsstationer.”

”Ofta är det de utan bil som får subventionera p-platserna. . .Om man ser parkeringsplatser som potentiell byggrätt för nya byggnader kanske fastighetsägarna tänker om...?”

”Att "rätta till" dålig planering, dvs besöks-/personalintensiva verksamheter, genom att etablera särskilda kollektivtrafikstråk kostar mer pengar än att planera rätt från början.”

”Gatunätet är väldigt viktigt för kollektivtrafiken. Det bör vara genomgående. Slingor som exempelvis Visborg och Gråbo bör undvikas.”

”När Lund började bygga stadsdelen Brunnhög var en busslinje i princip det första som kom på plats. En buss upp till forskningscentra ESS och MAX IV och en leråker innan bostäderna ens började byggas. Detta för att etablera vanan att åka kollektivt redan innan folk började flytta in. Den busslinjen är förberedd för att bli spårväg i senare skede? ...”Vi skulle ju kunna tänka lika med nya Visborg tex.”